

TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

**TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK**

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

„RIK-U” Kft.

Ungvár

2020

УДК (ЕТО): 911.3(4-11)(4-191.2)
T– 32

A kétkötetes kiadvány a Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán 2020. március 26–27-re tervezett, de a koronavírus-járvány miatt bevezetett karantén következtében elhalasztott *Társadalomföldrajzi folyamatok Kelet-Közép-Európában: problémák, tendenciák, irányzatok* című nemzetközi földrajzi konferenciára beküldött előadások anyagát tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlege és Földtudományi és Turizmus Tanszéke közreműködésével.

Szerkesztőbizottság: *Berghauer Sándor, Dávid Lóránt Dénes, Dnyisztrjanszkij Miroszlav, Fodor Gyula, Gergely Livia, Gönczy Sándor, Izsák Tibor, Mocá Andrij, Molnár D. István, Molnár József, Nagy Tibor, Oláh Natália, Papp Géza, Sass Enikő, Sesuka Halina, Tóth Attila, Vince Tímea, Virván Olga*

Műszaki szerkesztés: *Dobos Sándor*

Tördelés: *Dobos Sándor, Orbán Melinda, Tótin Viktória*

Korrektúra: *Kordonec Oleksandr, Pusztai-Tárczy Beatrix, Sin Edina, Vrabely Tamás*

Borítóterv: *Molnár D. István*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A kötetben található tanulmányokat
a nemzetközi földrajzi konferencia Tudományos Tanácsa lektorálta.

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A kiadvány tartalmát az „Unicheck”
online plágium-ellenőrző program segítségével ellenőriztük.

**A konferenciát és a kiadvány megjelenését
Magyarország kormánya, továbbá a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta:**

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7868-12-4
ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© A szerzők, 2020
© A szerkesztőbizottság, 2020
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2020

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

ТОВ «РІК-У»

Ужгород

2020

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)
Т– 32

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції *Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями*, яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

Підготовлено Видавничим відділом спільно з кафедрою географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

Редакційна колегія: *Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування: *Олександр Добош*

Верстка: *Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош*

Коректура: *Беатрікс Пустой-Гарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь*

Обкладинка: *Стефан Молнар Д.*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ*

Відповідальні за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

Матеріали видання рецензовані Науковою радою міжнародної наукової географічної конференції.

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Матеріали збірника були перевірені на наявність збігів і запозичень сервісом «Unicheck».

Проведення конференції та друк видання здійснено за підтримки уряду Угорщини й Інституту національних стратегічних досліджень:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Євген Станішевський

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

© Автори, 2020

© Редакційна колегія, 2020

© Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 2020

FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN
COLLEGE OF HIGHER EDUCATION

**HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS**

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

“RIK-U” LLC
Uzhhorod
2020

УДК (UDC): 911.3(4-11)(4-191.2)
T- 32

The two-volume publication contains the speeches submitted for the international geographical conference under the title *Human geographical processes in East Central Europe: problems, tendencies and trends* that was to be held in Berehove, at Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education on 26–27 March 2020, but was postponed due to the quarantine preventive measures introduced as a result of coronavirus epidemic.

Prepared at the Publishing Department of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education in cooperation with the Department of Geography and Tourism

Editorial Board: *Sándor Berghauer, Lóránt Dénes Dávid, Myroslav Dnistrians'kiy, Gyula Fodor, Lívia Gergely, Sándor Gönczy, Tibor Izsák, Andriy Motsa, István Molnár D., József Molnár, Tibor Nagy, Natália Oláh, Géza Papp, Enikő Sass, Halyna Shchuka, Attila Tóth, Tímea Vince, Olga Virván*

Technical editing: *Sándor Dobos*

Page proof: *Melinda Orbán, Sándor Dobos, Viktória Tótin*

Proof-reading: *Beatrix Pustai-Tárczy, Edina Sin, Oleksandr Kordonec, Tamás Vrabely*

Cover design: *István Molnár D.*

Universal Decimal Classification (UDC): *Apáczai Csere János Library of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

The research papers of the volume were proofread by the Scientific Council of the international geographical conference.

Authors are responsible for the content of the research papers.

The content of the research papers was checked by Unicheck Plagiarism Checker Service and Plugin.

**The conference and the publication of the research papers
sponsored by the government of Hungary and the Research Institute for National Strategy:**

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
Gagarin Street 36, 88 000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© Authors, 2020

© Editorial Board, 2020

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2020

TARTALOM / ЗМІСТ / CONTENT

1. KÖTET / TOM 1 / VOLUME 1

ELŐSZÓ	23
ПЕРЕДМОВА.....	24
PREFACE	25
ПЕРЕДМОВА.....	26
ELŐSZÓ	27
PREFACE	28
<i>Plenáris előadások / Пленарні доповіді / Plenary Presentations</i>	<i>29</i>
Маруняк Є. О.: РЕГІОНАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОШУК БАЛАНСУ	31
Мезенцев К. – Проватар Н.: НЕОДНОЗНАЧНІ ПРИМІСЬКІ ПРОСТОРИ: РОЗШИРЕННЯ ЧИ ЗВУЖЕННЯ ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИК?	41
Руденко Л. Г. – Дронова О. Л.: ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ ГЕОГРАФІЇ	47
<i>Népesség- és társadalomföldrajz / Географія населення та соціальна географія / Population and Social Geography</i>	<i>53</i>
Bagdi, Róbert: ETHNIC MINORITIES AND THEIR LANGUAGE IN HUNGARIAN COUNTY SEATS – THE CENSUS OF 2011	55
Berki, Márton – Sivadó, Brigitta: SECULARIZATION OR A RELIGIOUS REVIVAL? – RELIGIOSITY IN DUNAÚJVÁROS AND KAZINCBARCIKA DURING AND AFTER SOCIALISM.....	65
Dancs György: DEMOGRÁFIAI HELYZETKÉP ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGON AZ 1831-ES KOLERAJÁRVÁNY IDEJÉN.....	73

<i>Дністрянський М. С.:</i> ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАСЕЛЕННЯ ГИРСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	83
<i>Dusek Tamás:</i> AZ OKOSVÁROSOK KOMPLEX MUTATÓSZÁMAINAK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.....	91
<i>Egri Zoltán – Uzzoli Annamária:</i> AZ EGÉSZSÉGEGYENLŐTLENSÉGEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI EGYENLŐTLENSÉGEKKEL MAGYARORSZÁGON.....	99
<i>Fabula, Szabolcs – Ilcsikné Makra, Zsófia – Pál, Viktor – Lados, Gábor – Boros, Lajos:</i> MIGRATION INTENTIONS AND MOTIVES OF HEALTH WORKERS AND MEDICAL STUDENTS – A COUNTRY CASE STUDY FROM HUNGARY	107
<i>Гукалова І. В.:</i> ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ ОСМИСЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ	115
<i>Гаврилюк О.:</i> СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ У РАДЯНСЬКОМУ РОЗПОДІЛІ ЖИТЛА – ВІД СТАЛІНІЗМУ ДО РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ. РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ У МІСТІ ДНІПРО [ЕКС ДНІПРОПЕТРОВСЬК], УКРАЇНА	123
<i>Лейберюк О. М.:</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВИХ БАЗ ДАНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НАСЕЛЕННЯ.....	133
<i>Molnár D. István:</i> A KÖZIGAZGATÁSI TÉRFELOSZTÁS VÁLTOZÁSAI KÁRPÁTALJÁN UKRAJNA FÜGGETLENNÉ VÁLÁSÁT KÖVETŐEN.....	139
<i>Molnár József:</i> MÓDSZEREK A NÉPESSÉG ELHELYEZKEDÉSE, ILLETVE A NÉPSŰRŰSÉG TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSÁRA – KÁRPÁTALJA PÉLDÁJÁN.....	147
<i>Obádovics Csilla:</i> NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK KÜLÖNBSEGEI A KÁRPÁT-MEDENCE NÉHÁNY ORSZÁGÁBAN	157
<i>Patkós Csaba – Tóth Antal:</i> MAGYAR FIATALOK MIGRÁCIÓJA EMPIRIKUS KUTATÁSOK TÜKRÉBEN	167

Підгрушній Г. П. – Сікорська Л. Б.: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ НАСЕЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ	177
Поливач К. А.: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО КАРКАСУ УКРАЇНИ	185
Пугач С. О. – Мезенцев К. В.: ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	193
Rigóczy Csaba: A VÁROSI OTTHON-ATTITÚD VIZSGÁLATA	201
Siskáné Szilasi Beáta – Halász Levente: A KELET- ÉS KÖZÉP-EURÓPAI GAZDASÁGI ALAPÚ KIVÁNDORLÁS MINT ÉLETSTRATÉGIA – A SZUBJEKTÍV JÓL-LÉT SZINTJEI KÜLFÖLDÖN.....	211
Tolnai Gábor: KELET-KÖZÉP-EURÓPAI FŐVÁROSOK VÍZPARTI MEGÚJULÁSA BUDAPEST, BELGRÁD ÉS KIJEV PÉLDÁJÁN	221
Tuza Benedek: BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS TÁRSADALMI KONFLIKTUSAI	231
Veselicz Adél: A LEADER HELYI AKCIÓCSOPORTOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGI INDEXEK SEGÍTSÉGÉVEL.....	241
Вірван О. О.: ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ДЕПУТАТСЬКИХ КОРПУСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ	251
<i>Régiók és határok / Regioni та кордони / Regions and Borders.....</i>	257
Bodó, Pál Bence: EXTERNAL DEBT ACCUMULATION IN KYRGYZSTAN.....	259
Csernicskó István: HOL A HATÁR, AVAGY MEDDIG TART EGY NYELVTERÜLET? EGY DIALEKTUSKONTINUUM ÖNÁLLÓ NYELVEKRE OSZTÁSÁNAK PROBLÉMÁI.....	269
Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc: A HABSBERG BIRODALOM TÉRSZERVEZÉSI KÍSÉRLETEI DÉLKELET-ERDÉLYBEN	279

Hajdú Zoltán: TÉRKÖZÖSSÉGI, ÉRDEKKÖZÖSSÉGI, „SORS-KÖZÖSSÉGI” ÁLLAMCSOPORTOK FORMÁLÓDÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ KELETI TÉRSÉGÉBEN.....	289
Kozma, Dorottya Edina: COMPOSITE SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDICATORS IN CASE OF 28 EUROPEAN UNION MEMBER STATES.....	299
Кравцова І. В.: ГЕОГРАФІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	309
Szabó Pál: FOGYASZTÁSFÖLDRAJZI DIMENZIÓK A POSZT-SZOCIALISTA TÉRSÉGBEN	317
Склярська О. І.: ЕЛЕКТОРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У ПРИКОРДОННИХ ЕТНІЧНО НЕОДНОРІДНИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ.....	327
<i>Nemzeti kisebbségek által lakott térségek társadalmi és gazdasági pozíciói Kelet- és Közép-Európában / Соціальні та економічні позиції регіонів із компактним проживанням національних меншин у Східній та Центральній Європі / Social and Economic Positions of the Regions Inhabited with Ethnic Minorities in Central and Eastern-Europe</i>	335
Körmöczi Gábor: A NÉPI KULTÚRA TÁMOGATÁSPOLITIKÁJÁNAK TERÜLETI ASPEKTUSAI MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN A CSÓRI SÁNDOR ALAP FINANSZÍROZÁSAINAK TÜKRÉBEN	337
Linc Annamária: A MAGYAR–UKRÁN HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI.....	347
Samu István – Kulcsár László: ÖSSZENŐ, AMI ÖSSZETARTOZIK. A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK REKONSTRUKCIÓJA KÉT IPOLY MENTI FALUBAN A FOLYÓ SZEMKÖZTI OLDALÁN	355
Szalkai Gábor: SZIMBOLIKUS HARCOK A KÁRPÁTOK ÁTJÁRÓIBAN.....	365
Tőzsér Anett: A MAGYAR TURIZMUS KÁRPÁT-MEDENCEI SZINTŰ KITERJESZTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA ÉS LEHETŐSÉGEI.....	373

2. KÖTET / TOM 2 / VOLUME 2

<i>Turizmus / Туризм / Tourism</i>	407
Алієв В. В.: СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	409
Аріон О. В. – Бричук М. С.: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИС- ЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	415
Чернишова Т. М.: SWOT-АНАЛІЗ ТА СТРАТЕГІЧНІ АЛЬ- ТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	425
Elekes Tibor – Kápolnási Zsolt: AZ AGYAGFALVA EMLÉK- HÁZ IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉGE, OKTATÁ- SI-NEVELÉSI LEHETŐSÉGEI.....	431
Gyuricza László – Szabó Balázs Attila: A MAGYARORSZÁ- GI SKANZENEK IDEGENFORGALMI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA.....	437
Kalmárné Rimóczi Csilla – Bakos Róbertné: AZ ONLINE KOM- MUNIKÁCIÓ JELENTŐSÉGE AZ UTAZÁSI DÖNTÉ- SEKBEN.....	447
Калмикова І. С. – Меліх О. О. – Меліх Т. Г.: СОЦІАЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ.....	457
Kampó Ildikó: AZ EU-S TURISZTIKAI FEJLESZTÉ- SI PROGRAMOK MEGJELENÉSE KÁRPÁTALJA HEGYVIDÉKI TERÜLETEIN.....	465
Kátay Ákos: A GLOBÁLIS SZÁLLODAVÁLLALATOK TER- JESZKEDÉSI AKTIVITÁSA ÉSZTORSZÁG, LETT- ORSZÁG, LITVÁNIA, BELARUSZ, UKRAJNA ÉS MOLDOVA FŐVÁROSAIBAN.....	475
Kóródi, Márta – Mondok, Anita – Szabó, Attila: THE AWARE- NESS AND ACCEPTANCE OF THE TOURISM BRAND “HEART OF THE HUNGARIAN GREAT PLAIN” AND ITS ATTRACTIONS.....	485
Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Oláh Natália – Tóth Nikoletta Marian- na – Gönczy Sándor: KERESLETELEMZÉS A MAGYAR- ORSZÁGRÓL A KÁRPÁTALJAI BEREKVIDÉKRE ÉRKEZŐ TURISTÁK KÖRÉBEN.....	495

<i>Máltesics Péter – Varjas János: AZ INTERAKTÍV TANULÁS ÖSVÉNYEIN. HAZAI ÉS NEMZETKÖZI GEOPARKOK OKTATÁSI MEGOLDÁSAI.....</i>	505
<i>Машіка Г. В.: АТРАКЦІЯ ЯК ДОМІНУЮЧА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i>	515
<i>Mátyás Szabolcs – Tokodi Panna: A TURIZMUSBIZTONSÁG EGYES ÖSSZETEVŐINEK VIZSGÁLATA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN</i>	523
<i>Меліх О. О. – Калмикова І. С. – Меліх Т. Г.: НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СФЕРУ ТУРИЗМУ</i>	533
<i>Mondok, Anita – Szüle, Picabo Heder: ADULTS-ONLY HOTEL – A POTENTIAL SPECIALIZATION FOR SUCCESS?</i>	539
<i>Осінчук А. С.: ПРАВОВИЙ ДИСКУРС ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	549
<i>Пацюк В. С. – Герасімова С. В.: РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ.....</i>	557
<i>Papp Géza: A KÉZMŰVES TERMÉKEK IRÁNTI KERESLET KÁRPÁTALJA FESZTIVÁLJAIN</i>	565
<i>Sass Enikő – Berghauer Sándor: HELYZETKÉPAZ EGÁNEDE KÁRPÁTALJAI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAM TURIZMUSRA GYAKOROLT HATÁSAIRÓL</i>	575
<i>Sütő László – Baranyi Kinga – Baráz Csaba – Holló Sándor – Homoki Erika – Cs. Nagy Ádám – Gasztonyi Éva: A BÜKK-VIDÉK GEOPARK FÖLDTUDOMÁNYI ÉRTÉKEINEK ÉRTÉKELÉSE</i>	585
<i>Ситник О. І. – Хлевнюк О. Я. – Працьовитий М. М.: НЕПЕВНЕ МАЙБУТНЄ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ВУЗЬКОКОЛІЙКИ</i>	595
<i>Смирнов І. Г.: ВОЄННИЙ ТУРИЗМ: ГЕТЬМАН П. КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ ЯК ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛОГІСТ.....</i>	605
<i>Tarpai József: A KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖZÖSSÉG MEGMARADÁSÁT SZOLGÁLÓ KULTURÁLIS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK AKTUÁLIS PÉLDÁI</i>	613

Уварова Г. Ш.: ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ГЕОГРАФІЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	621
Щука Г. П. – Сокол Т. Г.: МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ТУРИЗМІ: ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ	629
<i>Környezeti problémák / Проблеми довкілля / Environmental problems.....</i>	635
Apró Anna: SZEMPONTOK A FÉNYSZENNYEZÉS OKTA- TÁSÁHOZ A TANTERVI SZABÁLYOZÁS VONAT- KOZÁSÁBAN	637
Csoma Zoltán – Háger Krisztián – Csoma Zsuzsanna: A VÉRKE CSATORNA ÜLEDÉKÉNEK NEHÉZFÉM-SZENNYE- ZETTSÉGE	643
Dobó Marianna: A VÁLTOZÁSKEZELÉSI MÓDSZERTAN ALKALMAZÁSÁNAK PROBLEMATIKÁJA A VÉ- DELMI IGAZGATÁS TÉRSÉGI TERVEZÉSÉBEN	651
Hafenschner, Viktória Priscilla – Jankó, Ferenc: ENVIRON- MENTAL CONTROVERSY ON THE GABCIKOVO- NAGYMAROS WATER DAM, THE DANUBE RIVER. THE ASPECTS OF HUNGARIAN SCIENCE	659
Hardi Tamás – Hegyiné Bolla Katalin: A SZUBURBANIZÁ- CIÓ KÖRNYEZETÁTALAKÍTÓ SZEREPE A GYŐRI AGGLOMERÁCIÓBAN	667
Гінзула М. Я. – Смілик О. В. – Тесьолкіна Т. С.: АНАЛІТИ- КА СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ МЕНЕДЖМЕН- ТУ ВОДНОГО СЕКТОРУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	675
Ігнатишин В. В. – Іжак Т. Й. – Ігнатишин М. Б.: МОНІТО- РИНГ ГЕОДИНАМІЧНОГО СТАНУ ЗАКАРПАТСЬ- КОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГІНУ	683
Ігнатишин В. В. – Вербицький С. Т. – Ігнатишин А. В.: ГЕО- ФІЗИЧНІ ПОЛЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ЕКОЛОГІЧНО НЕ- БЕЗПЕЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ЗАКАРПАТТІ.....	691
Kajati, György – Németh, Mercédesz: THE ROLE OF LOCAL PRODUCTS IN EDUCATION AND THE ERASMUS+ PROGRAM	699

<i>Kályko A. – Bászjuk T. – Cselle D. – Napcsák I.:</i> A POLISSZJAI-ALFÖLD FOLYÓINAK JELENLEGI ÁLLAPOTA ÉS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁJA.....	707
<i>Лісовський С. А.:</i> РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРОЦЕДУРИ СЕО ПРИ РОЗРОБЦІ ПЛАНІВ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	713
<i>Solymos Karolina – Csoma Zoltán:</i> AKÁRPÁTALJAI-ALFÖLD TALAJAI FELVEHETŐ MIKROELEM-TARTALMÁNAK ÉS -ELLÁTOTTSÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ELTÉRŐ HATÁSMECHANIZMUSÚ KIVONÓSZEREKBEN.....	723
<i>Vince Tímea – Csoma Zoltán – Molnár D. István – Gönczy Sándor:</i> A FELSZÍNI VIZEK NEHÉZFÉM-TARTALMÁNAK VIZSGÁLATA A NAGYMUZSALYI ARANYBÁNYA MEDDŐINEK KÖRNYEZETÉBEN	731

ÖSSZENŐ, AMI ÖSSZETARTOZIK. A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK REKONSTRUKCIÓJA KÉT IPOLY MENTI FALUBAN A FOLYÓ SZEMKÖZTI OLDALÁN

Samu István¹ – Kulcsár László^{1,2}

¹*Soproni Egyetem*

²*Institute of Advanced Studies Kőszeg (iASK)
guttai.samu.istvan@gmail.com, kulcsar.laszlo@uni-sopron.hu*

Abstract

THE PROCESS OF RE-JOINING RECONSTRUCTION
OF SOCIAL AND ECONOMIC RELATIONS BETWEEN TWO HUNGARIAN VILLAGES
ALONG THE IPOLY RIVER AFTER JOINING THE EUROPEAN UNION

Samu, István–Kulcsár, László

After 1920 the Ipoly river has become country border between Hungary and Slovakia. Villages that were organically linked to each other cut off the social and economic connections for almost a hundred years. The study explains how the human, social, and economic relationships were reconstructed on both sides of the Ipoly river between the two villages, Ipolyhídvég and Drégelypalánk after joining the European Union.

Keywords: *Border study, cross-border culture, social and economic connections*

Bevezetés

Mivel az 1990-es években létrejött „határok nélküli világ” víziója nem sokkal később látványosan összeomlott, a határtérségi tanulmányok¹ az elmúlt évtizedben erőteljesebben a geopolitika, regionális tudományok, a szociológia és a kulturális antropológia érdeklődésének középpontjába kerültek. Több okra vezethető vissza ez a jelenség. Így például a világban történő geopolitikai változásokra, konfliktusokra, másrészt az Európai Unió keleti bővítése következtében megváltozott határviszonyokra. Ezek között is különösen jelentős tényezők a száz évvel korábban történt, főként a Magyar Királyságot érintő területi változások, köztük a magyar és a szlovák határkérdések. Mindezek a tényezők azt jelzik, ahogyan Kolossov és Scott (2013) megjegyezték, a határok nem állandó intézmények, hanem inkább véget nem érő folyamatok termékei. A következő tanulmányunkban megvizsgáljuk a szociológia és a kulturális antropológia megközelítésével egy, az Ipoly folyó menti magyar–szlovák határmenti kistérség kapcsolatrendszerének alakulását az Európai Unióba belépés előtt és után.

¹ Borderland studies, border studies.

Szakirodalmi háttér

Wilson és Donnan (2012) által szerkesztett kötet a határtérségi tanulmányokról több mint hatszáz oldalon tárgyalja a témakör érdeklődési körébe tartozó jelenségeket. Ez a terjedelem önmagában is jelzi, milyen sokrétű kérdéskörrel van szó, és milyen sokrétű tudományos megközelítés lehet adekvát a határmenti térségek elemzésénél. A határtanulmányok több típusba sorolhatók. Beszélhetünk regionális, határon átnyúló gazdasági kapcsolatokról, együttműködésekéről, amelyeket az Európai Unió az eurorégiók keretében egy időben erőteljesen szorgalmazott, különösen a keleti bővítés után. Szólhatunk az egyenlőtlenségek vizsgálatáról, amely megközelítés a gazdasági, földrajzi nézőpontot kibővítette az etnikai, kulturális dimenziókkal (Szczepański 1998), de beszélhetünk a határ mint konfliktustényező jelentőségéről is. Külön típust jelent a határtanulmányoknak az a csoportja, amely azzal foglalkozik, hogy a többnyire erőszakos módon újrarájzolt határ, amely nemzeteket, népcsoportokat és az általuk képviselt kultúrákat szakított szét, és többnyire a politikai retorikáknak ellentmondóan erőltetett asszimilációra próbálta kényszeríteni az ott élő embereket, milyen folyamatokon ment keresztül. Az erőltetett asszimilációra természetes ellenlépésként az anyaországi segítségekkel, saját intézményépítéssel, a kapcsolataik szorosabbá tételével igyekeztek reagálni. Ebben a helyzetben az identitás veszélyeztetésére adott válaszként a történelmi, kulturális események, személyek szerepének aktivizálódása következett be a közösségekben, a köztudatban (Scott 2012). Láthatjuk ennek reprezentációit, köztük a szimbolikus térfoglalásokat és „ellen térfoglalásokat”, mint például a Štúr-szobor felállítása körüli konfliktust Párkányban. Az elszakított területek elvesztették addigi gazdasági, társadalmi kapcsolataik jelentős részét. Több esetben ennek a gazdasági, kulturális háttérnek elvesztése a perifériára való sodródást is eredményezett. Ez a periférikus vagy félperiférikus helyzet a rendszerváltozás után is komoly hatást gyakorolt a fejlesztési lehetőségekre (Pásztor 2012). Ebben a helyzetben jelent meg új elemként az Európai Unió szabályozása, amely a belső határok megszüntetésére irányult. A nagy várakozásokat tartalmazó eurorégiók többsége mára kiüresedett, főként a keleti bővítés által érintett országokban. Jaschitz (2017) elsősorban az Európai Területi Társulások szerepét ítélte reménykeltőnek az eurorégiók helyett, bár ezen a területen is együttműködési problémákról számolt be. Az azonos nyelv és kultúra előnyt jelent az együttműködések területén Jaschitz szerint, de más kutatási eredmények azonban ellentmondásosak. Knotter (2002–2003) „határparadoxon”-nak nevezte azoknak a tényezőknél az összességét, amelyek hátráltatják a határon átnyúló együtt-

működések, mint például az eltérő jogrendszer, életszínvonal, árrendszer, az eltérő nyelv és kultúra, az eltérő módon megítélt és megélt történelem. Mindamellett arra is felhívta a figyelmet, hogy ezek az egyenlőtlenségek bizonyos előnyökkel is járnak az érintettek számára, például a bevásárlásoknál, szolgáltatásoknál, a szociális és kulturális kapcsolatok területén. Frątczak-Müller és Mielczarek-Żejmo (2016) hasonlóan mint Jaschitz, szkeptikusan ítélték meg az eltérő nyelvi közösségek együttműködési hajlandóságát az általuk vizsgált eurorégióban a német–lengyel határtérségben, főként az eltérő kultúra és az eltérő „megélt történelem” következtében. A schengeni övezetbe való tartozás, a határok nyitottsága nem szünteti meg a határokat az emberek tudatában, gondolkodásában. Erre hívta fel a figyelmet az eurorégiók elemzésénél Matusková et al. (2018), mivel ez a tudati változás hosszú időt igényel. Mint láttuk, igen mélyen élnek még az emberekben a kulturális különbségek, az előítéletek, az idegenkedés történelmi gyökerei a határmenti együttműködések vonatkozásában is. *Vajon ugyanilyen mélyen élnek és életképesek lehetnek még az azonos kultúra és identitás összetartó, pozitív elemei is a hosszú mesterséges különválás után?* Ez a kérdés motiválta kutatásunkat, azaz, vajon a történelem jelentős fordulói során – a Nagy Háborútól az EU-tagság által előállott új szituációig – az események sorozata hogyan hatott az emberi, gazdasági, kulturális mindennapi kapcsolatokra, a kapcsolatok fennmaradására, újraéledésére az azonos kulturális, történelmi bázissal rendelkező, de egy mesterségesen létrehozott új határral elválasztott településeken.

A határtérségek viszonyát az együttműködések szemszögéből vizsgálta többek között Martinez (1994). Ismert tipológiáját sok szerző használta, például Ilyés (2003), Wróblewski (2013), Hardi (2017), és többen is kiegészítették az évek során. Martinez a határmenti térségek viszonyát négy típusba sorolta. Az első típusra a (1) a határmenti térségek elidegenedett, alapvetően konfliktusos, elzárkózó viszony jellemző, amely részben az eltérő nyelv, kultúra és történelem következtében és a két állam ellenséges viszonyán alapul. Ebben a típusban gyakran megfigyelhető a határok közötti mozgás ellehetetlenülésére irányuló törekvés. Az együttműködést „támogató” politikai retorika háttérében komoly ellenérdekeltségek, sokszor frusztrációk húzódnak meg. A második típus (2) az egymás mellett lévő határtérségek típusa, amelyek között elsősorban a mindennapi életet könnyítő érzelmi, kulturális kapcsolatok léteznek. A harmadik típust (3) a kölcsönös egymásrautaltság jellemzi. A kulturális és a gazdasági, szociális kapcsolatok kiépültek, s ez különösen fontos a hátrányos helyzetű településeken. A negyedik típus (4) az integrált határtérség, ahol a legfontosabb

jellemző az emberek, szolgáltatások, termékek, tőkék szabad áramlása, a kölcsönös előnyök biztosítása érdekében. Martinez tipológiájának dinamizmusát esetünkben az adja, hogy modellezhetők az egyes típusok átalakulásának folyamatai a történelem során.

A kutatási terep és módszer

Kutatásunk helyszínei az Ipoly folyó mentén található Ipolyhídvég és a vele szemközt elhelyezkedő Drégelypalánk falvak voltak. Ipolyhídvég lakosságának száma 2011-ben 633 fő volt, amelyből 79% magyar nemzetiségű. Drégelypalánk lakosainak száma 2019-ben 1 459 fő, 91% magyar nemzetiségű. A két falu 1920 előtt az *integrált térség* martinezi kategóriájába tartozott, bár határjelleg nélkül. Ez azt jelentette, hogy családi, társadalmi, gazdasági, kulturális kapcsolatai igen intenzívek, komplementer jellegűek voltak már a középkortól kezdve. A két települést komoly forgalmat bonyolító híd kötötte össze, s ennek az átkelőhelynek gazdasági és katonai jelentőségét már a török hadvezetés is felismerte (1. kép)².

1. kép

Ipolyhídvég és Drégelypalánk (Palánka) képe, 1617

² Ipolyhídvég és Drégelypalánk – Houfnagel, 1617. Csáky K. repr.

A képen látható a két települést összekötő híd, amely modern formájában a 2. világháború végéig funkcionált, összekötötte az embereket, kultúrájukat, gazdaságaikat a folyó két oldalán. A 2. képen látható a kőhíd a harmincas évekből, amely a háború pusztulásának esett áldozatul. A szociológiai-antropológiai kutatás egy falukutató tábor keretében, két ütemben 2018–2019-ben valósult meg a két faluban.³ Mélyinterjúk (24 db.) készültek és személyes kérdőíves felmérés (252 db.) történt.⁴ Az adatokat IBM SPSS 26. programmal dolgoztuk fel.

Kapcsolatok régen és most

A két falu közös életébe durván beavatkozó politikai folyamatok, köztük az Ipoly országhatárrá válása akár meg is szüntethette volna a két falu organikus egységét. Kilátástalanná tehetné a kapcsolatokat, az együttműködés újraéledését. A frusztrációval küzdő többségi nemzet elitcsoportjai hajlamosak az ilyen „megoldásokra”, például a lakosság belső arányait megváltoztató betelepítési politikai akciók révén. Kutatásunk eredményei azonban azt mutatták, hogy a két település között évszázadok alatt kialakult együttműködés, egymásrautaltság szilárd bázist jelentett a komplexebb együttműködés újraéledésére (1. táblázat).

1. táblázat

Emberi kapcsolatok a két falu lakosai között (%)

Rokoni és baráti kapcsolatok létezésének időbeni alakulása	Rokoni kapcsolatok	Baráti kapcsolatok
régen és most is	48,4	52,2
csak régen	10,3	10,0
csak most	2,4	14,7
nincsenek	38,9	23,1
Összesen	100,0	100,0

Forrás: saját kutatás

A megkérdezett emberek fele a másik faluban rokoni és a baráti kapcsolatokkal régen is rendelkezett, és ma is rendelkezik. A két falu lakosai tehát nagyon kötődnek egymáshoz. Új rokoni kapcsolatok kialakulásához

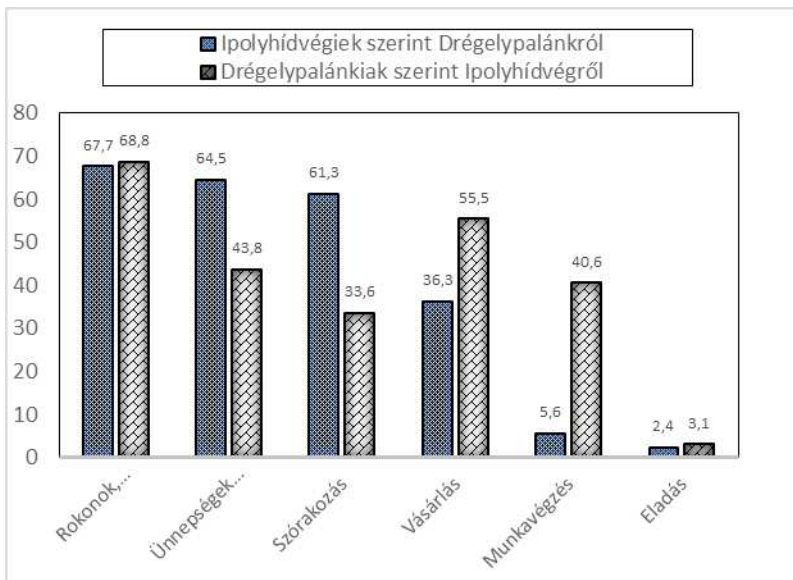
³ A kutatótábor megrendezését és lebonyolítását a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta.

⁴ A táborban miskolci, budapesti, soproni és nyitrai egyetemisták vettek részt a szerzők irányításával. Külön köszönet Sipos Éva tanárnőnek.

talán még nem volt elég idő, de mindenképpen figyelemreméltó, hogy az új baráti kapcsolatok kiépülése jelentős mértékben már megkezdődött. Az ipolyhídvégiek havonta átlagosan 2,4 alkalommal mennek át a másik oldalra, a palánkiaknál ez az átlag havonta 2,0 alkalom. Ezek a számok elég gyakori kapcsolattartást jelentenek. A megkérdezettek 20,5%-a havonta 3 vagy több alkalommal kel át az Ipolyon a szomszéd településre.

1. ábra

Vélemények a látogatás motívumairól (%)

Forrás: saját kutatás

Az 1. ábra (forrás: saját kutatás) mutatja, hogy az ipolyhídvégiek szerint a másik faluból elsősorban a kapcsolatok, az együttlétek miatt járnak át hozzájuk. A drégelypalánkiak az említettek mellett a vásárlás és a munkavégzés motívumait említették. A másik oldalról vizsgálva az átjárás motívumait, ugyanazt a sorrendet kaptuk. Az ipolyhídvégiek saját látogatási motívumaiként is ugyanolyan mértékben sorolták fel indokaikat, mint ahogyan őket a drégelypalánkiak jellemezték. A helyzet fordítva is hasonló volt, tehát a másik falu róluk szóló jellemzése szinte ugyanaz volt, ahogyan saját magukat jellemezték a látogatások motívumait illetően. Az egyező vélekedések a két falu kialakult és reálisan értékelt kapcsolatrendszerét jelenti. Másoldalról az is igen lényeges, hogy a település saját reprezentációja a kapcsolatok motívumai illetően egyezik a másik település róluk alkotott reprezentációjával.

Ez az egyezés lényeges feltétele az organikusan szerveződő együttműködéseknek, mivel jelentős feszültségforrásokat küszöböl ki.

A híd már nincs „túl messze”

A 2. világháborúban felrobbantott és azóta újjá nem épített híd igen komoly problémát jelentett a két falu kapcsolatában. A megszokott érintkezések a folyó országhatárrá válásával az egész Ipoly mentén szétszaggatták a hosszú évek, évszázadok alatt organikusan kialakult kapcsolati hálókat, amely hátrányosan érintette a gazdaságot, s rövid idő alatt perifériává minősítette a térséget.

2. kép

A régi híd, ami összekötötte a két települést

A mélyinterjúkból kiderült, hogy az emberek talán a legnagyobb problémának a folyó két oldalán lévő magyar közösségek szétszakítását és az ezzel járó emberi, családi, közösségi hátrányokat tartják. A két falu közösségének organikus kapcsolata viszont nem enyészett el az elmúlt száz évben. Az első időben igyekeztek kihasználni az illegális átlépés, látogatás, egymás közötti kereskedelem lehetőségeit (lásd Knotter „határparadoxon” kategóriájánál leírtakat). A martinezi tipológiában ez az állapot legközelebb a második típushoz állt. A schengeni szabályozás életbelépése után a két falu

közössége az önkormányzatok támogatásával önállóan megteremtette a kapcsolatok újraeledésének az egyik, talán a leglényegesebb feltételét, azaz *a két falu lakosai maguk, minden államigazgatási vagy határrendészeti engedély nélkül hidat építettek*, megteremtve tehát azt a lehetőséget, hogy a két falu lakossága szabadon, sok kilométer kerülő út nélkül átjárjon egymáshoz. Ez a cselekmény – jogilag legalábbis – kétséges volt, de szociológiai és antropológiai szempontból különleges jelentőségű. A híd az összetartás jelképe lett a két falu számára. Egyes ünnepeket (karácsony, szilveszter stb.) közösen ünnepelnek a hídon és környékén (lásd 3. kép). Ez az időszak a harmadik martinezi típusnak felel meg, közelítve a 4. típushoz. Egyben azt is jelzi, hogy ez a tipológia nem nélkülözi a dinamikát. A jövő dönti majd el, hogy hogyan fejlődik tovább a negyedik típus felé a két település kapcsolata. A hivatalos, új közúti híd felépítése az elkövetkező 1-2 év alatt megvalósul a két ország közös finanszírozásában és az Európai Unió támogatásával. Az új, hivatalos közúti híd felépítésének az emberek nagy többsége (Drégelypalánk: 92,8%, Ipolyhídvég: 79%) szerint nem lennének hátrányos következményei.

3. kép

Szilveszteri ünnepi találkozó a „szeretet hídon”⁵

⁵ A képeket az Ipolyhídvégi Önkormányzat bocsátotta rendelkezésünkre.

Azok, akik hátrányokat is jeleztek, azok többsége a megnövekedett forgalom negatívumait (például zaj, zsúfoltság, „bűdösség”) említették, de sokan mondták a bűnözés, lopás valószínű növekedését is elsősorban a cigányok könnyű átjárása miatt. De vajon mi lenne a haszna az emberek szerint a híd helyreállításának? Erre a kérdésre a választ a következő ábra adja meg (2. ábra). Mindkét településen a megkérdezett emberek ugyanazt a két szempontot emelték ki, mégpedig a közlekedés változását és az emberi kapcsolatok fejlődését. Az ipolyhídvégiek közül sokan még a munkaaltsalkalmak lehetőségének bővülését is várják. Az orientáció, mint száz évvel ezelőtt, most is Magyarország felé mutat.

2. ábra

Az új híd pozitív hatásainak megítélése (%)

Forrás: saját kutatás

Látható tehát, hogy a két település lakossága igen nagy fontosságot tulajdonít minden olyan változásnak, amely újraéleszti korábbi családi, baráti kapcsolatrendszerüket, természetesen figyelembevéve a társadalom és a gazdaság változásait.

Irodalom

Frątczak-Müller, J. – Mielczarek-Żejmo, A. 2016: Cross-border partnership – the impact of institutions on creating the borderland communities (the case of Spree- Neisse-Border Euroregion), *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 29:1, 77–97.

- Hardi, T. 2017: Asymmetries in the Formation of the Transnational Borderland in the Slovak-Hungarian Border Region. In: Boesen E; Schnuer G (szerk.) *European Borderlands: Living with Barriers and Bridges*. London; New York: Routledge, 2017. pp. 176–192.
- Ilyés, Z. 2003: A határfogalom változó tartalmai a geográfiától az empirikus kultúrakutatásig. In: *Tér és terep. Tanulmányok az etnicitás és az identitás kérdésköréből III*. Akadémiai Kiadó Budapest.
- Jaschitz, M. 2017: Területi folyamatok innen és túl. Magyar határ menti együttműködési körkép. Falu – Város – Régió. 118–129.
- Knotter, A. 2002–2003: The border paradox. Uneven development, cross-border mobility and the comparative history of the Euroregion Meuse-Rhine. *Fédéralisme Régionalisme - Volume 3*.
- Kolossov, V. – Scott, J. W. 2013: Selected conceptual issues in border studies. Modelling and benchmarking of borders. *Belgeo*. 1.
- Matušková, A. – Preis, J. – Rousová, M. 2018: Quality of Life and Cross-Border Relations in Selected Czech Euroregions. In: T. Havlíček et al. (eds.) *Borders in Central Europe After the Schengen Agreement*, Springer. 179–196. p.
- Pásztor, Sz. 2012: A tér és a közgazdaság-tudomány kapcsolatának korlátjai a határmenti területek kutatásában. *Competitio*. 11. 1. 98–116.
- Scott, J. W. 2012: European Politics of Borders, Border Symbolism and Cross-Border Cooperation. In: Wilson, T. M. – Donnan H. (eds) *A Companion to border studies*. Blackwell Publishing Ltd Oxford.
- Szczepański, M. S. 1998: Cultural Borderlands in Sociological Perspective (The Case of Upper Silesia). *Polish Sociological Review*, No. 121 pp. 69–82
- Wilson, T. M. – Donnan H. (eds) 2012: *A companion to border studies*. Blackwell Publishing.
- Wróblewski, Ł. 2013: New approach towards research in cross-border region. Working Papers Faculty of International Business and Economics Poznan University of Economics WP/2013/9

Т– 32 Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями. Збірник наукових робіт Міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», Берегове, 26–27 березня 2020 року. Том 1 / Редакційна колегія: Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. – 384 с. (угорською, українською та англійською мовою)

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

2020 р.

Редакційна колегія:

*Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський,
Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца,
Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп,
Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування:

Олександр Добош

Верстка:

Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош

Коректура:

Беатрікс Пустой-Тарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь

Обкладинка:

Стефан Молнар Д.

Відповідальні за випуск:

Льдіко Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 28.07.2020. Шрифт «Times New Roman».
Папір офсетний, щільністю 80 г/м². Ум. друк. арк. 31,0. Формат 70x100/16.
Замовл. №1861/1. Тираж 300.